

**OLIY TA'LIM MUASSASALARIGA
KIRUVCHILAR UCHUN**

SAVOLLAR KITOBI

ABITURIYENT: _____
F.I.O. Imzo

ABITURIYENT DIQQATIGA!

Test topshiriqlarini yechishdan avval savollar kitobini varaqlab, unda har bir fan boyicha 36 ta savol mavjudligini tekshiring. Agar savollar soni kamligi aniqlansa yoki savollar kitobi raqami bilan javoblar varag'i raqami bir xil bo'lmasa, darhol auditoriya rahbariga ma'lum qiling.

Savollar kitobida abituriyentning familiyasi, ismi, otasining ismi xato to'ldirilgan yoki to'ldirilmagan va imzosi qo'yilmagan hollarda e'tirozlar ko'rib chiqilmaydi.

Kitob tipi: 32

FANLAR:

Blok 1: Ona tili va adabiyot

Blok 2: Biologiya

Blok 3: Kimyo

Savollar kitobi raqami: **1701337**

Toshkent – 2017

ONA TILI VA ADABIYOT

1. Taqillaydi eshik nogahon,
-Kimsan?- Deyman tugab sabotim,
-Ochgil, -deydi. -Bu -men, qadrdon,
Bilmoq bo'lsang-bardoshdir otim.
Ushbu she'riy parchada nechta egasi yashirilgan soda fe'l kesimli gap mavjud?
A) 1 B) 2 C) 3 D) 4
2. Qaysi gapda fonetik o'zgarishga uchragan so'z yasama so'zga tobelangan?
A) *Qulog'ing soz eshitsa agar, Nozik sasga bir dam quloq os.*
B) *Yonib ishq alangasida, Oy qiladi unga tabassum.*
C) *O'zligim bilmoqqa davrim Berdi imkon, o'z'begim.*
D) *Mening uyg'oq qalbinga ayon, Ne xususda kuylar shalola.*
3. Berilgan gapda hokim bo'lak vazifasida kelgan sifat(lar) nechta?
Yigit oddiy kiyingan, o'rtabo'y va chiroyli ekan.
A) 3ta B) 4ta C) 2ta D) 1ta
4. Nutqimizda sirg'aluvchi jarangsiz til undoshlari soni nechta?
A) 3 ta B) 6 ta C) 4 ta D) 5 ta
5. Quyidagi qaysi gap(lar)da fonetik hodisa asosida yozilgan so'z yasovchi qo'shimcha qatnashmagan?
1. Kel, o'zbek qardoshim, aziz qo'nog'im bo'l.
2. Ko'rpaning guldor qavig'i hammani qiziqtdi.
3. O'ynoqi musiqa sadolari o'tirganlarning mudroq kayfiyatini tarqatdi.
4. O'tovda chordana qurib o'tirgan chol asta o'rmidan qo'zg'ab qo'ydi.
A) 3 B) 1, 2, 4 C) 1, 2, 3 D) 4
6. Bundan anglagan tushuncham shu bo'lidiki, ba'zi insonlar faqat yeyish uchun yashaydilar, ba'zilar yashash uchungina yeydilar.
Ushbu gap haqida to'g'ri hukmi toping.
A) *ergash gap(lar) tarkibida yasama so'zning yasama so'zga tobelanishi kuzatiladi.*
B) *bosh gap tarkibida bitta yasama so'z qatnashgan*
C) *ushbu murakkab qo'shma gapdagi barcha yasama so'zlarning yasali sh asosi ot so'z turkumiga mansub*
D) *ushbu gap bir necha ergash gapli murakkab qo'shma gap*
7. **Gapirganda avvalgi baland ovoz bilan emas, shivirlab gapirdi.**
Ushbu gapdagi yasama so'zlar haqida berilgan noto'g'ri fikrni aniqlang.
A) *ravishdan sifat yasalgan*
B) *taqlid so'zdan fe'l yasalgan*
C) *otdan fe'l yasalgan*
D) *sifatdan ot yasalgan*
8. Qaysi gapdagi so'zlar tarkibida ismlarning va fe'llarning munosabat shakllari o'zaro omonimligini namoyon qilgan?
A) *Chin do'st - tug'ishganing bilan teng.*
B) *Mevali daraxt yerga engashar.*
C) *Aytsam, tilim kuyadi, aytmamam - dilim.*
D) *Onangni kaftingda tutsang, singlingni kifitingda tut.*
9. Berilgan so'zlardan qaysilari qismlaridan biri omonimlik xususiyatiga ega bo'lgan, bir xil so'z turkumi kompozitsiyasidan hosil qilingan qo'shma otlar hisoblanadi?
1) gulbeor; 2) atrigul; 3) toshbag'ir; 4) qo'yko'z; 5) belbog'; 6) bodomqovoq; 7) laylakqor
A) 3, 4, 5, 6 B) 1, 3, 5 C) 2, 5, 7 D) 1, 2, 6, 7
10. Bola qoshida ota-onaning so'zi bilan ishi bir bo'lmasligi ularning o'z izzat va hurmatlari ildiziga o'z qo'llari bilan urilgan o'tkir boltadir.
Ushbu gapdagi belgilangan so'zda ma'no qaysi usulda ko'chgan?
A) *metafora* B) *metonimiya* C) *sinekdoxa* D) *vazifadoshlik*
11. Berilgan so'zlardan nechitasi yasama ravishlar sanaladi?
birin-ketin, saharlab, olg'a, har gal, vaqtincha, ertalabki, tiriklayin, bir mahal
A) 7ta B) 6ta C) 5ta D) 4ta
12. Olmoshning ma'noviy jihatdan 4 turi qatnashgan javobni aniqlang.
A) *Shunisi quvonarliki, dunyoda o'z ezgu qadriyatlarini bilan mashhur bo'lgan xalqlar ichida biz vatan deb e'zozlayotgan shu qadim yurtning, ajdodlarimizning ham o'z o'rnini bor.*
B) *O'zligini anglashga bel bog'lagan har bir xalq va millat buyuk ajdodlari xizmatlarini e'zozlashni o'rniga qo'yish boshqalarga ham uni e'tirof etiradi.*
C) *O'zimizniki emas bu umr, To'la menikimas, sezib turibman, Bir vaqtlar*
meni deb halok bo'lgan kimdir, Men uning uchun ham yashab yuribman.
D) *Nadir millat qudratining tamadduni? Amir temur haykalidan so'rang buni, Ot mindirib kim qaytardi yurtga uni? Jahongiri bexonumon yurt edi bu.*
13. Olti oykim, she'r yozmayman, yuragim zoda, Olti oykim, o'zgalarga tilayman omad. Olti oykim, do'stlarim ham pana-panada Iste'dodim so'nganidan qilar karomat.
Berilgan she'riy parchada qaysi kelishik qo'shimchasi ko'makchi bilan ma'nodoshlik hosil qilishi mumkin?
A) *qaratqich kelishigi qo'shimchasi*
B) *chiqish va o'rin-payt kelishigi qo'shimchasi*
C) *chiqish kelishigi qo'shimchasi*
D) *o'rin-payt kelishigi qo'shimchasi*
14. Ko'makchi, bog'lovchi, yuklamaga oid birliklar qatnashgan gapni belgilang.
A) *Yozuvchining vazifasi faqat yaxshi asarlar yozish, xalq dilining tarjimoni bo'lish bilan cheklanmaydi.*
B) *Yuragini ezib turgan bu ezgin o'y-u fikrlar bilan chalg'ib, kech tushganini ham sezmay qolibdi.*
C) *Boshqalar qatori o'zbek adabiyotida millatning o'ziga xos olami chuqur hamda ishonarli tasvirlangan asarlar bor.*
D) *Yaxshilarni mahv etgan tuhmat va ig'vodan oldin yomonlarning chirkin qalbida hasad o'ti yongan.*
15. Qaysi javobda to'rtta sodda gap ishtirok etgan?
A) *Osti ham bir, usti ham bir tuproqning, Yur, o'g'lonim, elni ko'tarish uchun.*
B) *Qilichbozlar, o'tliqlarning yurti bu, Moziyga boq, kimsan, aytar bu ko'zgu.*
C) *Bahor keldi, endi ortiq qish emas, Yur, o'g'lonim, elni ko'tarish uchun.*
D) *Hamon suqli ko'zlar ila boqar yov, Oz yeringni o'zing asra bo'lib dov.*
16. Qaysi javobdagi juftlik o'zaro bir umumiy ma'noni ifodalay olmaydi?
A) *ganch-boyluk* B) *gangimoq-esankiramoq* C) *norg'ul-barzangi* D) *tanti-mard*
17. Quyida berilgan qaysi gaplarda tire(lar) tushirib qoldirilgan?
1. Bu qarorni amalga oshirishdagi birinchi qadam o'qish, o'qiganda ham a'llo o'qish. 2. Rasadhona zimiston bo'lsa ham, Ali Qushchining o'tkir ko'zlari darrov ko'rdi poygakda bir kimsa gavdasi bilan eshikni to'sib, qaqqayib turardi. 3. Oltita bolani bag'riga olgan Mahkam aka shu. 4. Mingbuloq o'zi yaxshi, suvi serob, lekin u qarovsiz.
A) 3, 4 B) 1, 2, 3 C) 2, 3 D) 1, 3
18. Qaysi javobda aniqlanmishlar bevosita kesimga bog'langan?
A) *Bunisi dimog'idan qor yog'adigan, burni ko'tarilgan boshliq edi.*
B) *Shamol sovuqdan qaltirayotgan daraxtlarni, so'lib qolgan gullarni ayamay qamchilaydi.*
C) *Olingan bilimlarni mustahkamlashga har doim intilmog'imiz kerak.*
D) *Insonda hayotning mohiyatini tushunish qobilyati tarixni anglash orqali shakllanadi.*
19. Kim bo'lsa hasadchi, yuragi qaro,
Ko'rmas yaxshilarga yaxshilik ravo.
Ushbu parchada qanday munosabatli so'z birikma(lar)ida tobe qism ham, hokim qism ham yasama so'zlar bilan ifodalangan?
A) *boshqaruv* B) *bitishuv* C) *boshqaruv va bitishuv* D) *moslashuv va boshqaruv*
20. Quyidagi qo'shma gapda gap bo'laklari necha o'rinda so'z birikmasini hosil qilgan?
Quyosh, oy hamda yulduzlar bitta umumiy qoidaga itoat etadi va ular bu qoidalardan qilcha ham chetlashmaydi.
A) 7 B) 5 C) 4 D) 6
21. - Bolajonim, o'z umrimni ilm sirlarini o'rganishga sarf qildim. Ilm nuri bilan mushkul tugunlarni yechdim, ammo o'limga davo topolmadim.
Keltirilgan parchadagi aniqlovchili birikmalar sonini toping.
A) 4 B) 3 C) 2 D) 1
22. U akalari bilan suvsiz cho'lga suv chiqaribdi. Hamma yerni gullagan bog'ga aylantiribdi. Shunda yurti sonsiz yov bosibdi. Dushmanlar ekinzorlarni ayovsiz paymon qilishibdi, daraxtlarni yoqib yuborishibdi.
Ushbu gapdagi yasama so'zlar sonini belgilang.
A) 7 B) 5 C) 4 D) 6

23. Yunonistonlik faylasuf Arastu o'g'lini chaqirib shu so'zlarni aytibdi: - Bolajonim, o'z umrimni ilm-u hikmatning sirlarini o'rganish yo'lida sarf qildim. Ilm-u hikmat nuri bilan juda ko'p tugunlarni yechdim, ammo o'limga chora yo'q ekan. Keltirilgan parchada necha o'rinda yasama so'z qo'llangan.
A) 4 B) 3 C) 5 D) 2
24. Qaysi gapda ham ot, ham sifat yasovchi qo'shimcha bilan omonim bo'la oladigan shakl yasovchi qo'shimcha qatnashmagan?
A) *Sotqinlarga safimizda o'rin yo'q.*
B) *Ota olov va suv girdobkina ozodlik maydoniga chiqa oladigan o'g'li borligidan g'ururlanar edi.*
C) *Chaqin bo'lma, bo'lma guldurak.*
D) *Ko'chaning narigi yuzidagi do'konga bordik.*
25. Qaysi adib, zamondoshlarining eslashlaricha, qo'shiqni o'miga qo'yib kuylagan, ko'plab milliy va Ovropaning musiqiy asboblari mahorat bilan chala olgan, o'zi yozgan qaysi pyesalarga rejissorlik qilgan, ularda asosiy rollarni o'ynagan?
A) *Behbudiy* B) *Hamza* C) *Fitrat* D) *Abdulla Avloniy*
26. Yo'ldan oyna topib olgan zangi haqidagi naql kimning qaysi asarida uchraydi?
A) *Sa'diy Sheroziyning "Bo'ston" asarida*
B) *Xo'janazar Huvaydoning "Rohati dil" asarida*
C) *Gulxaniyning "Zarbulmasal" asarida*
D) *Xo'janing "Gulzor" asarida*
27. O'ta mavhum tuyg'u bo'lgan sevgini "yorilmagan yaraday" deya tasvirlagan?
A) *Muhammad Yusuf* B) *Usmon Nosir* C) *Abdulla Oripov* D) *Erkin Vohidov*
28. Qoplonbek va Oymomo Tog'ay Murodning qaysi asari qahramonlari hisoblanadi?
A) *"Ot kishnagan oqshom"*
B) *"Otamdan qolgan dalalar"*
C) *"Oydinda yurgan odamlar"*
D) *"Yulduzlar mangu yonadi"*
29. Aruzning ramali musammani mahzuf (yoki maqsur) vaznida bitilgan bayt berilgan javobni aniqlang.
A) *Jong'a chun dermen: "Ne erdi o'lmakim kayfiyati?" Derki: "Bois bo'ldi jisrn ichra marazning shiddati"*
B) *Dunyo chamanini(ng) bulbulisan, Gul shoxida oshiyon etib ket.*
C) *Ko'zum qonimdin immanmas, ajabtur, Ki: "Qo'rqar, qaydakim qon ko'rsa, hindu"*
D) *Sensen sevavim, xoh inon, xoh inonrna, Qondur jigirim, xoh, inon, xoh inonrna.*
30. P.Qodirovning "Avlodlar dovoni" asarida Sherxon kimning yordamida hiyla-bo'htonlar yo'li bilan bir zarbada ham Humoyunning eng sadoqatli kutvoli bo'lgan amir Bahlulni mahv etish, ham Hindol bilan akasining do'stligini adovatga aylantirishga erishgan edi?
A) *La'l Chand* B) *Havaxson* C) *Alvaro Pakavira* D) *Bikromadit Gaur*
31. Menga yaxshi dedi yor birla o'lmak, Na lozim g'am bilan dunyoda qolmak! Shu so'zni aytti, tig' urdi o'zig'a, Ko'rinmay qoldi keng olam ko'zig'a. Ushbu she'riy parchada qaysi adabiy qahramon holati tasvirlangan?
A) *Farhod, "Farhod va Shirin"*
B) *Majnun, "Layli va Majnun"*
C) *Suhayl, "Suhayl va Guldursun"*
D) *Suhayl, "Sab'ayi sayyor"*
32. Qaysi dramatik asarda "Bu kecha tushimda payg'ambarni ko'rdim, sizni so'rab yubordilar", - deya xushomadgoyligi evaziga chopon kiygan obraz uchraydi?
A) *"Mehrobdan chayon"* B) *"Advokatlik osonmi?"* C) *"Abulfayzxon"* D) *"Sohibqiron"*
33. Quyidagi misralar qaysi adib qalamiga mansub?
"Menda qolsa, ijod jarayonida qandaydir ilohiyot bor, degan bo'lur edim. Haqiqiy ijodkor Xudo ko'ngliga solganda qo'lga qalam oladi. Chinakam badiiy asar yozilmaydi, tug'iladi!"
A) *O'tkir Hoshimov* B) *Abdulla Qahhor* C) *Odil Yoqubov* D) *Asqad*

Muxtor

34. "Bu turk xalqiga qurolli dushmanni keltirmadim, yalovli otni yugurtirmadim" Ushbu mardonavor so'zlar qaysi qahramon tilidan aytilgan?
A) *To'nyuquq* B) *Eltarish xoqon* C) *Kul Tigin* D) *Bilga xoqon*
35. "Aylar gazet" radifli g'azal muallifi kim?
A) *Hanza* B) *Cho'lpon* C) *Avaz O'tar* D) *So'fizoda*
36. Sarv-u gul-u lola xaridori bor, Lek o'tinning dog'i bozori bor. . . Baytda qanday she'riy san'at qo'llangan?
A) *Husni ta'lil* B) *tanosub* C) *tajnis* D) *tashxis*

BIOLOGIYA

37. Quyidagi berilgan genotiplarda qaysi biri 32 xildagi gametalar hosil qiladi?
1) CcNnMmLLPpIi; 2) kklLijCCPpTteeYy; 3) qqYyXxiiDDSSpPee; 4) DdXxqqRRPpGg; 5) YyGgKkIiSSpPwwUu
A) 1,3 B) 2,4 C) 4,5 D) 3,5
38. Makkajo'xorida barglarning burishganligi va poyaning past bo'lishi retsessiv belgilar hisoblanib, bitta xromosomada joylashgan. Barglari silliq va normal uzunlikdagi o'simlik barglari burishgan past bo'yli o'simlik bilan chatishtirilib 1200 ta o'simlik olindi. Shundan 216 ta organizm ota-onaning ayrim belgilarini o'zida mujassamlashtirilgan. Retsessiv belgiga ega bo'lgan organizmlar sonini aniqlang.
A) 492 B) 984 C) 600 D) 108
39. Itning koker zoti junining qora rangi dominant noallel A va B genlarga bog'liq. Faqat A genining dominant holatda bo'lishi junning malla, B genining dominant holatda bo'lishi junning jigarrang, dominant genlarning uchrashmasligi junning oq rangda bo'lishini ta'minlash, digeterozigota genotipli organizmlar o'zaro chatishtirilgandan olingan avlodning necha foizini fenotip va genotip jihatdan ota-onadan o'xshash organizmlar tashkil qiladi?
A) 31,25 B) 37,5 C) 25 D) 75
40. DNK qo'sh zanjirida 180 ta vodorod bog'i bo'lib, uning 1/3 qismi guanin va sitozin orasida joylashgan bo'lsa, DNKdagi guanin nukleotidlar sonini toping.
A) 60 B) 20 C) 40 D) 80
41. Fotosintez jarayonida 6 molekula CO₂ dan glukoza sintezlanganda hosil bo'lgan fosfat kislotasi miqdori necha molekula sut kislotasi hosil bo'ladigan achish jarayonida ishtirok etadigan fosfat kislotasi miqdoriga teng?
A) 9 B) 72 C) 18 D) 36
42. O'simlik gulining tugunchasida 60 ta arxeosporaning ko'payishi natijasida hosil bo'lgan tuxum hujayrani urug'lantirish jarayonida nechta yetilgan chang donasi qatnashadi?
A) 120 B) 52 C) 36 D) 60
43. Organizmlarning qaysi sistematiq guruhlari idioadaptatsiyalar natijasida paydo bo'lgan?
1) suyakli baliqlar; 2) pardaqanotlilar; 3) suluv ninachi; 4) yassi chuvalchanglar; 5) toq tuyuqlilar; 6) oltinrang krot; 7) mol kanasi
A) 3,6,7 B) 1,4,5,6 C) 3,4,5 D) 1,2,3,6
44. Xantoria haqidagi noto'g'ri ma'lumotni toping.
A) *avtotrof oziqlanadi*
B) *tarkibida murein uchraydi*
C) *xitin qobiqli hujayralari bor*
D) *vegetativ usulda ko'payadi*
45. Peshonasi past, qosh usti suyagi bo'rtib chiqqan, pastki jag'i katta, tishlari yirik, iyagi rivojlanmagan, miyasining hajmi 850-1220 sm³ bo'lgan. Ushbu ta'rif odamning qaysi ajdodlariga mansub?
A) *kromanyon* B) *neandertal* C) *pitekanthrop* D) *sinantrop*
46. Organizm (a) va biogeotsenoz (b) darajadagi hodisalarni aniqlang.
1) gomologik xromosomalar orasida konyugatsiya jarayoni; 2) kapalak qurtining metamorfozi; 3) genlar dreifyi; 4) translokatsiya; 5) lishaynikda suvo't va zamburug'ning o'zaro munosabati; 6) qirg'ovulning kenja turning paydo bo'lishi; 7) yaylovda o'suvchi o'simliklar va o'txo'r hayvonlarning o'zaro munosabati

- A) a-3,4; b-7 B) a-2,6; b-3 C) a-2,5; b-2 D) a-1,2; b-3,5
47. Abiotik omillarning ta'siri to'g'ri ko'rsatilgan javobni toping.
a) namlik; b) topografik;
1) glediychiying o'zidan fitonsid ajratib chiqarishi; 2) zamburug'ning penitsill ishlab chiqarishi; 3) tog'larda yashovchi odamlar qonida eritrotsitlarning ko'p bo'lishi 4) o'simliklar o'rtasida yorug'lik uchun kurash; 5) yorug'lik yetishmasligi natijasida odamlarda D avitaminozi rivojlanishi; 6) yomg'ir chuvchalangining yozda pillaga o'rilib uyquga ketishi.
A) 1,2,5 B) 2,3,6 C) 1,2,4 D) 3,5,6
48. Odam fenotipidagi anatomik (a) va gistologik (b) belgilarni aniqlang.
1) epiteliy hujayralarning shakli yassi, kubsimon, silindrsimon bo'ladi; 2) silliq tolali muskullar duksimon tuzilgan bo'lib, tolasida juda kalta-0,1 mm atrofida bo'ladi; 3) neyronlar doirasimon, yulduzsimon, oval, noksimon, shakliga ega; 4) yelkaning oldingi sohasida ikki boshli muskul joylashgan 5) kekirdak VI-VII bo'yin umurtqalari ro'parasidan boshlanib, V ko'krak umurtqasi ro'parasida broxlarga bo'linadi; 6) normal qad-qomatning bo'yin va bel qismida umurtqa pog'onasi biroz oldinga, ko'krak va dumg'aza qismida biroz orqaga egilgan bo'ladi
A) a-4,5; b-2,4
B) a-2,3; b-4,6
C) a-4,5; b-2,3
D) a-1,2; b-4,5
49. Odamning ko'payishiga xos bo'lmagan ma'lumotlarni aniqlang.
A) *Tuxumdonida bir juft bo'lib, tuxum hujayra va esterogen ishlab chiqaradi.*
B) *Homila bir hafta davomida tuxum yo'lida, ikkinchi haftadan boshlab bachadonda 9 oy rivojlanadi.*
C) *Bachadonda bo'shlig'iga o'tgan homilaning tashqi qismidan mahsus hujayralar birikmasi hosil bo'lib, u orqali homila bachadon devoriga birikadi.*
D) *X xromosomal spermatozoid va Y xromosomal tuxum hujayra qo'shilishidan erkak organizm rivojlanadi.*
50. Qaysi kasalliklar nafas olish organlari kasalliklari emas?
1) rinit; 2) faringit; 3) traxeit; 4) piyelonefrit; 5) botulizm; 6) aterosklerozi; 7) zotiljam; 8) laringit
A) 4,5,6
B) 1,2,3
C) 4,7,8
D) 4,5,7
51. Odamdagi o'mrov osti muskulining bo'yinning teri osti muskulidan farqini toping.
1) vegetativ nerv sistemi orqali boshqariladi; 2) joylashuv ko'ra to'sh-o'mrov so'rg'ichsmon muskul bilan bir guruhga kiradi; 3) joylashuviga ko'ra diafragma muskuli bilan bir guruhga kiradi; 4) gavdaning ko'krak muskuli hisoblanadi; 5) suyakka birikadi; 6) boshning harakatini ta'minlaydi; 7) qo'lining harakatida ishtirok etadi
A) 1,4,5 B) 1,5 C) 2,6 D) 3,4,7
52. Pepsinga xos xususiyatlarni ko'rsating.
1) pepsin haqidagi axborat DNK da saqlanadi; 2) monomerlari o'zaro peptid bog'lar orqali birikadi; 3) tashqi sekretsiya bezi hujayralaridagi ribosomalar sintezlanadi; 4) o'n ikki barmoqli ichakda hosil bo'ladigan xlorid kislotasi ta'srida faollashadi; 5) metabolizmining dastlabki bosqichida qatnashadi; 6) tarkibi bir xil monomerlardan tashkil topgan; 7) ingichka ichak devoridagi bezlardan ajraladi
A) 2,3,5 B) 1,4,6 C) 2,3,7 D) 1,6,7
53. Sezgi analizatorlari haqidagi to'g'ri fikrni aniqlang.
A) *Terining derma qavatida issiqni va bosimni sezuvchi retseptorlar siypalashni va og'riqni sezuvchi retseptorlarga nisbatan chuqurroq joylashgan.*
B) *Gipermetropiya keksalarda ko'z gavhari do'ngligining ortib ketishi tufayli yuzaga keladi.*
C) *Quloqning suyak labirinti bilan parda labirinti orasida endolimfa, parda labirinti ichida perilimfa suyuqligi bo'ladi.*
D) *Harakat analizatorining oliy nerv markazi bosh miya katta yarimsharlari po'stlog'ining orqa markaziy egatida joylashgan.*
54. Soxtaoyoqlilar sinfi vakillarining qolgan barcha sodd hayvonlarga o'xshashlik belgilarini aniqlang.
1) hujayra membranasi mavjudligi; 2) oziqlanish usuli; 3) harakatlanish organoidining bo'lishi; 4) hujayrasida yadroning bo'lishi; 5) ko'payish jarayoni
- A) 1,2 B) 1,4 C) 3,5 D) 2,4
55. Butli o'rgimchak oyoq paypaslagichlariga xos xususiyatlarni aniqlang.
1) xitin po'st bilan qoplanmagan; 2) pastki jag'lar vazifasini bajaradi; 3) sezgir tukchalar bilan qoplangan; 4) yurishda ishtirok etadi; 5) yurish oyoqlariga nisbatan kalta; 6) tuyg'u organi hisoblanadi
A) 2,3,6 B) 4,5 C) 1,3,5 D) 1,4
56. Alligator bilan bir sinfda (a) va begemot bilan bir turkumga (b) birlashtirilgan hayvonlar to'g'ri keltirilgan javobni aniqlang.
A) *a-gekkon, kobra, gaviyal; b-arxar, g'izol, zubr*
B) *a-And kondori, kobra, ilonbo'yin toshbaqa; b-arxar, bizon*
C) *a-aureliya, kabarga, yelik; b-to'ng'iz, gibbon, oqcha*
D) *a-kaputsin, kapcha, gatteriya guattara; b-mufilon, g'izol, bizon*
57. Jag'larida kurak, qoziq va oziq tishlari mavjud hayvonlarni aniqlang.
1) lacha; 2) ondatra; 3) norka; 4) qashqaldoq; 5) nutriya; 6) tovushqon; 7) sug'ur; 8) tiyin; 9) yumronqoziq; 10) olaqo'zan
A) 1,3,10 B) 2,5,7 C) 4,9,10 D) 6,7,8
58. Fototrof organizmlarda parazitlik qiluvchi, hujayra qobig'i xitin moddadan iborat organizmlarni belgilang.
1) gommoz qo'zg'atuvchisi; 2) vertitsillium; 3) zang zamburug'i; 4) nematoda; 5) qorakuya; 6) nozema; 7) tripanosoma
A) 4,6 B) 1,6 C) 3,7 D) 2,5
59. Golji apparatiga ega bo'lgan kasallik qo'zg'atuvchilarni aniqlang.
1) tripanosoma; 2) gommoz qo'zg'atuvchisi; 3) vertitsillium; 4) qorakuya; 5) bezgak paraziti; 6) quturish kasalligi qo'zg'atuvchisi; 7) qoqshol qo'zg'atuvchisi; 8) qizilcha qo'zg'atuvchisi; 9) leyshmaniya qo'zg'atuvchisi; 10) ichburug' amyobasi
A) 1,6,10 B) 2,5,7 C) 8,9,10 D) 1,3,4
60. Xloroplastlarga ega eukariot organizmlarga zarar keltiruvchi xloroplastlarga ega bo'lmagan eukariot organizmlarni aniqlang.
1) gommoz qo'zg'atuvchisi; 2) nozema; 3) vertitsill; 4) agrobakterium; 5) leyshmaniya; 6) zang zamburug'i; 7) tamaki mozaikasi
A) 1,4 B) 2,5 C) 6,7 D) 3,6
61. Meyoz natijasida hosil bo'ladigan hujayralarni aniqlang.
1) itsigakning mikrosporasi; 2) sigirquyruq tuxum hujayrasi; 3) do'lana kapalagining tuxum hujayrasi; 4) qayonjunning tuxum hujayrasi; 5) g'o'za tunlamining gametasi; 6) gazandaning tuxum hujayrasi; 7) gatteriyaning spermatozoidi
A) 1,3,5 B) 2,4,6 C) 2,4,7 D) 3,5,6
62. Quyida keltirilgan madaniy o'simliklar orasidan bitta markazdan kelib chiqqan o'simliklarni aniqlang.
1) tamaki; 2) sabzi; 3) arpa; 4) sholi; 5) ananas; 6) banan; 7) oshqovoq; 8) kartoshka
A) 2,6,8 B) 1,5,8 C) 2,4,7 D) 1,3,6
63. BamHI restriktazasi GGATCC nukleotidlar ketma-ketligini tanib, GG nukleotidlari orasidagi bog'larni kesadi. Maxsus sharoitda 134,3 nm uzunlikdagi DNK molekulasida BamHI restriktazasi orqali A,B,C,D,E bo'laklarga bo'lindi. Hosil bo'lgan barcha DNK bo'laklaridagi jami vodorod bog'lar soni dastlabki DNK molekulasidagi vodorod bog'lar sonidan 4% ga kam. Agar nukleotidlar orasidagi masofa 0,34 nm ekanligi ma'lum bo'lsa, dastlabki DNK molekulasida tarkibidagi nechta vodorod bog'lari A va T nukleotidlari orasida joylashgan?
A) 480 B) 354 C) 370 D) 320
64. Gullari qiyshiq, barglari murakkab tuzilgan o'simliklarni aniqlang.
1) o'tloq sebgasi; 2) yantoq; 3) yeryong'oq; 4) beda; 5) burchoq; 6) partenosis
A) 1,3,4,5
B) 2,4,5,6
C) 1,2,3,6
D) 2,3,4,6
65. Bodiya (a) va bo'tako'z (b) ning to'pguliga xos belgilarni aniqlang.
A) *a-umumiy gulpoya qisqa, gullar bir tekislikda joylashgan; b-uzun gulpoyada gullar ketma-ket joylashgan*
B) *a-asosiy gulpoyasi shoxlangan; b-atrofi o'rama bargchalar bilan o'ralgan*
C) *a-asosiy gulpoyasi shoxlanmagan; b-asosiy gulpoyasi shoxlangan*
D) *a-atrofi o'rama bargchalar bilan o'ralgan; b-gullar gulpoyaga uzun*

bandlar bilan birikadi

66. "Gullari mayda, bir yoki ikki jinsli, gulkosachabarglari va gultojibarglari beshtadan, ayrimlarida gulqo'rg'oni yaxshi taraqqiy etmagan"
Ushbu ta'rif qaysi oila uchun xos ekanligini aniqlang.
A) bug'doydoshlar B) ziradoshlar C) sho'radoshlar D) piyozdoshlar
67. Yuksak o'simlikning ikkinchi nomi va qaysi turkumga mansubligi to'g'ri ko'rsatilgan javobni belgilang.
A) qizilmiya-shirinmiya-burchoqdosh
B) meksika g'o'zasi-oddiy g'o'za-g'o'za
C) yapon laminariyasi-dengiz karami-laminariya
D) oq shuvoq-turon shuvog'i-qoqio'tdosh
68. Spirogira (I) va ossillatoriya (II) uchun xos bo'lgan belgilarni toping.
1) hujayra markazi xujayra bo'linishida ishtirok etadi; 2) tarkibida xlorofill pigmenti mavjud; 3) erkin azotni o'zlashtiradi; 4) irsiy material yadroda joylashgan; 5) donador endoplazmatik to'rda oqsillar sintezlanadi; 6) mitoxondriyada kislorodli oksidlanish sodir bo'lad
A) I-3,6; II-4,5 B) I-1,4; II-5,6 C) I-3,5; II-2,4 D) I-3,6; II-2,4
69. Itsigak (a) va isirg'ao't (b) ga xos bo'lgan belgilarni ajrating.
1) gultojibarglarning 2 tasi qo'shilgan, 3 tasi erkin; 2) barglari oddiy yonbargsiz; 3) avtoxoz o'simlik; 4) gulqo'rg'oni oddiy, tojbarsimon; 5) barglari yonbargchali; 6) sho'radoshlar oilasiga mansub; 7) dukkakdoshlar oilasiga mansub; 8) gulqo'rg'oni oddiy kosachasimon
A) a-2, 4, 6; b-1, 3, 7
B) a-1, 3, 7; b-2, 4, 6
C) a-1, 3, 5; b-2, 6, 8
D) a-2, 6, 8; b-1, 5, 7
70. Oddiy va xaltali krot qiyofasining o'xshashligi qaysi hodisaga misol bo'la oladi?
A) biologik regress B) konvergensiya C) idioadaptatsiya D) degeneratsiya
71. Bitta biografik viloyatda tarqalgan hayvonlarni belgilang.
A) yalqov, tapir, vampir, pingvin, malla revun, shinshila, lemur, emu, vixuxol, skuns
B) kabarga, los, chittak, ot, yelik, bo'ri, kar, vixuxol, qunduz, tustovuq, zubr, maral, yovvoyi, qo'y
C) jirafa, agama, kapachi qush, echkamar, nosorog, zebra, lemur, zubr, martishka, begemot
D) antilopa, tapir, fil, bug'u, qirg'ovul, sezarka, tovus, orangutan, nosorog, echkamar
72. Paleoarktik biogeografik viloyatiga mansub tuyoqli sutemizuvchi hayvonlarni aniqlang.
1) zubr; 2) mufton; 3) sayg'oq; 4) koala; 5) maral; 6) kannu; 7) kabarga; 8) tog' kiyigi; 9) muskusli qo'y; 10) qunduz
A) 1,4,7 B) 3,5,8 C) 2,6,9 D) 2,5,10

KIMYO

73. Qaysi kauchuk sopolimerlanish reaksiyasidan olinadi?
A) fluorokauchuk
B) siloksan kauchuk
C) xloropren kauchuk
D) izopren kauchuk
74. Glyukoza neytral yoki ishqoriy muhitda sekin oksidlanganda hosil bo'ladigan oksikislodagi uglerodning oksidlanish darajalari yig'indisini aniqlang.
A) +3 B) +2 C) +6 D) +4
75. $H_2SO_4 \rightarrow S \rightarrow H_2S$ qatorda quyidagi qaysi xossa ortadi?
A) dissotsiyalanish darajasi
B) qaytaruvchilik
C) oksidlovchilik
D) suvda eruvchanligi
76. DNK qo'sh spirali tarkibidagi nukleotidlarda 3700 ta azot atomi bor bo'lsa, nukleotid tarkibida nechta timin bor? (nukleotidlarning 20% ini guanin tashkil etadi)
A) 200 B) 300 C) 350 D) 250
77. Qaysi aminokislota qizdirilganda akril kislota hosil boladi?
A) β -aminopropan kislota

- B) β -aminobutan kislota
C) α -aminopentan kislota
D) α -aminobutan kislota
78. Saxaroza gidrolizga uchratilgandan uning massasi 3,6 grammga ortdi. Gidroliz mahsulotlari nikel katalizatori ishtirokida vodorod bilan qaytarildi. Olingan mahsulot massasini (g) aniqlang.
A) 72,8 B) 36,4 C) 44 D) 18,2
79. 0,8 mol noma'lum bir asosli to'yingan karbon kislota eritmasiga Na metali qo'shilganda 17,92 litr (n.sh.) gaz ajralib chiqdi. Reaksiya sodir bo'lgan idishga yuqori bosim va temperatura ostida yetarlicha is gazi yutirilishi natijasida hosil bo'lgan mahsulot birinchi reaksiyadan ajralgan organik mahsulot bilan 34:41 massa nisbatda ekanligi aniqlandi. Noma'lum kislolaning 1 ta molekulasida tarkibidagi sp^3 -gibridlangan orbital sonini aniqlang.
A) 4 B) 12 C) 16 D) 8
80. Tarkibida 1 ta sp^3-sp^2 va 12 ta sp^3 gibrid orbital tutgan benzol gomolog(lar)ni nitrolanganda necha turdagi mononitrobirikma hosil bo'ladi? (yon zanjirning nitrolanishi hisobga olinmasin)
A) 4 B) 3 C) 2 D) 5
81. Quyidagi qaysi modda elektrolit hisoblanmaydi?
A) sirka kislota
B) asetaldegid
C) natriy sulfat
D) ishqor
82. 200 ml ($p=0,8$) 97,75%li etanol eritmasini suvsizlantirish uchun necha gramm $CaCl_2$ zarur?
A) 3,2 B) 12,8 C) 38,4 D) 6,4
83. O'zaro izomer bo'lgan ikkita aromatik uglevodorod kaliy permanganatning kislotali eritmasi bilan oksidlanganda 1,4 mol CO_2 gazi, 0,2 mol benzoy kislota va 0,4 mol tereftal kislota hosil bo'ldi. Tereftal kislotani hosil qilgan uglevodorod massasini (g) aniqlang.
A) 38 B) 45 C) 26,8 D) 53,6
84. Mol nisbatlari mos ravishda 1:2:3 bo'lgan buten-1, butin-1 va butandan iborat aralashma 5 kg bromli suvni rangsizlantiradi. Agar eritmadagi bromning massasi suvning massasidan 24 marta kichik bo'lsa, reaksiyaga kirishgan buten-1 massasini (g) aniqlang.
A) 56 B) 14 C) 11,2 D) 28
85. Quyidagi berilgan birikmalarda bog'ning qutbliligi qanday o'zgaradi?
 $HF \rightarrow H_2O \rightarrow NH_3 \rightarrow CH_4$ a) ortadi; b) kamayadi
A) 1-a; 2-b; 3-a B) 1-b; 2-a; 3-b C) 1-b; 2-a; 3-a D) 1-b; 2-b; 3-b
86. Necha gramm triakontan tarkibida $0,6 \cdot N_A$ ta uglerod atomi bor?
A) 8,44 B) 2,11 C) 6,33 D) 4,22
87. Ammiak sintez qilish jarayonida reaktordagi bosim 30% ga kamaydi. Boshlang'ich aralashmadagi azot bilan vodorod miqdori stexiometrik nisbatda bo'lsa, reaksiyadan keyin hosil bo'lgan gazlar aralashmasining hajmiy tarkibini aniqlang.
A) 1/9; 2/3; 2/9
B) 2/5; 2/5; 1/5
C) 1/7; 3/7; 3/7
D) 1/4; 1/4; 1/2
88. Ra (228) atomi o'zidan 3 ta α va 2 ta β^- zarrachalarni chiqarganda hosil bo'ladigan element tartib raqamini aniqlang.
A) 88 B) 85 C) 86 D) 84
89. 0,06 mol $CuSO_4 \cdot 3H_2O$ va $CuSO_4 \cdot 5H_2O$ aralashmasining to'liq degidratlanishidan 0,2 mol suv hosil bo'ldi. Kristallogidratlarning mol nisbatini toping.
A) 2:4 B) 4:5 C) 3:1 D) 5:1
90. Quyidagi berilgan moddalar tarkibidagi π bog'lar soni qanday o'zgaradi?
 $Ca_3(PO_4)_2 \rightarrow AlP \rightarrow C_2H_2 \rightarrow Al(H_2PO_4)_3$
a) ortadi; b) kamayadi; c) o'zgarmaydi
A) 1-b; 2-a; 3-c B) 1-b; 2-c; 3-b C) 1-c; 2-b; 3-a D) 1-c; 2-c; 3-a
91. $2A + xB \rightarrow 2C$ reaksiyasida $0,04 \cdot 10^2$ mol A moddaning 50% sarflangan, B ning 50% ortib qolgan. Jarayon 1 litrli idishda olib borilgan bo'lsa, B ning necha moli ortib qolgan? ($K_m=1$)

- A) 1 B) 4 C) 2 D) 5
92. 75 g 76% li sulfat kislotasi eritmasiga necha gramm suv qo'shilganda 50% li eritma hosil bo'ladi?
A) 39 B) 17,5 C) 25 D) 12,5
93. 1,25 mol modda 367,5 g suvda eritilganda uning 25% li eritmasi olindi. Eritma moddani molyar massasini (g/mol) aniqlang. (Reaksiya sodir bo'lmaydi)
A) 56 B) 40 C) 63 D) 98
94. 40 g X% li NaOH eritmasiga 60 g Y% li NaOH eritmasi qo'shildi. Natijada 24% li eritma olindi. Agar eritmalar konsentratsiyalari nisbati mos ravishda 1:2 kabi bo'lsa, Y ning qiymatini toping.
A) 30 B) 32 C) 20 D) 24
95. Eritmadagi pH qiymati pOH qiymatidan 0,75 marta ko'p bo'lsa, eritmadagi pOH qiymatini toping.
A) 8 B) 10 C) 12 D) 11
96. $XO_4^{3-} \rightarrow X^{3+}$ Ushbu qaytarilish jarayonida X^{3+} qabul qilgan elektronlar soni dastlabki X ning protonlari sonidan 33/8 marta kam bo'lsa, noma'lum elementni aniqlang.
A) P B) As C) N D) Sb
97. $MnO_2 + NaClO_3 + NaOH = Na_2MnO_4 + H_2O + \dots$ reaksiya tenglamasini tugallang va tenglamaning o'ng tomonidagi koeffitsiyentlar yig'indisini hisoblang.
A) 7 B) 9 C) 4 D) 10
98. 0,28 % li KOH ning 0,2 kg eritmasi 5A tok bilan 26,8 soat davomida elektroliz qilindi. Eritmaning pH ni toping. ($\rho = 1,55$ g/ml)
A) 12 B) 13 C) 11 D) 4
99. 14 g metall oksididan 27,75 g metal xloridi olingan. Shu metal hosil qilgan sulfid tuzining 0,3 mol massasini (g) aniqlang.
A) 26,4 B) 29,1 C) 21,6 D) 50,7
100. Ammoniyning karbonati va gidrokarbonati qizdirishdan olingan gaz mahsuloti normal sharoitga keltirildi. So'ngra gazlar aralashmasi mo'l miqdordagi xlorid kislotasi eritmasidan o'tkazildi. Natijada gazlar aralashmasining hajmi 2,5 marta kamayadi. Dastlabki aralashmadagi tuzlarning mol nisbatini toping.
A) 1:2 B) 1:4 C) 1:1 D) 1:5
101. 0,5 mol litiy va kadmiydan iborat aralashma tarkibidagi litiyning mol ulushi kadmiyning massa ulushiga teng bo'lsa, litiyning miqdorini (mol) hisoblang.
A) 0,1 B) 0,2 C) 0,3 D) 0,4
102. $MeSO_4$ ning 160 g 10% li to'yingan eritmasiga shu tuzdan 6,9 g qo'shildi va qizdirildi. So'ngra eritma boshlang'ich haroratga qadar sovutildi. Natijada 13,9 g $MeSO_4 \cdot 7 H_2O$ cho'kmaga tushdi. Qolgan eritmadagi tuzning miqdorini (mol) hisoblang.
A) 0,3 B) 0,1 C) 0,2 D) 0,4
103. $xMgCO_3 = yMgCO_3 + zMgO + zCO_2$ ifoda qanday ma'noni anglatadi?
A) reaksiyaning mahsulot unumi 100% dan kichikligi
B) tuzning namlik darajasi yuqori ekanligi
C) $MgCO_3$ tarkibida qo'shimchalar borligini
D) reaksiyaning qaytarligini
104. Azot, azot(II) oksid va azot(IV) oksididan iborat 88 ml gazlar aralashmasi suvdan o'tkazilganda 50 ml gaz yutilmay qoldi. Yutilmay qolgan gazlar aralashmasiga 16 ml kislorod qo'shilganda aralashmaning hajmi 55 ml ga teng bo'ldi. Hosil bo'lgan aralashmadagi NO_2 ning hajmiy ulushini (%) aniqlang.
A) 50 B) 75 C) 25 D) 40
105. 10,96 g Ca_3N_2 va CaH_2 dan iborat aralashma teng ikki qismga ajratildi. Aralashmaning 1-qismiga yetarli miqdorda suv ta'sir ettirilganda 0,16 mol gazlar ajraldi. 2- qismiga mo'l miqdorda xlorid kislotasi ta'sir ettirilganda hosil bo'ladigan $CaCl_2$ ning miqdorini (mol) hisoblang.
A) 0,12 B) 0,04 C) 0,02 D) 0,06
106. Qaysi tuz eritmasida ishqoriy muhitni ta'minlash gidrolizlanish reaksiyasini susaytiradi?
A) $MgSO_4$
B) $NaNO_3$
C) K_2SO_3
D) $ZnCl_2$
107. Molekulyar massasi (m.a.b) 4 ta azot atomi massasiga teng alkenni aniqlang.
A) buten B) etilen C) penten D) propen
108. Propan va pentan aralashmasi yondirilganda hosil bo'lgan CO_2 miqdori suvning miqdoridan 0,3 molga kam, sarflangan kislorod miqdori esa hosil bo'lgan CO_2 miqdoridan 0,7 mol ko'p bo'lsa, boshlang'ich aralashmadagi propanning miqdorini (mol) aniqlang.
A) 0,2 B) 0,3 C) 0,1 D) 0,5